RUSKI INWALID

No 145.

WTOREK. 24 Czerwca. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Handlowe. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francyia. Angliia. Niderlany. Szwecyia. Jndyia Wschodnia. Ameryka.

WIADOMOSCI HANDLOWE.

Po 20 Czerwca. przybyło do Kronsztatu 437 okrętów, a wyszło 185. — W liczbie nowo przybyłych kilka iest ładowanych winem i śledziami.—

Ostatnich dni przeszłego miesiąca Kawa znacznie była staniała; lecz to krótko trwało: w kilka albowiem dni podniosła się znowu do pierwszey ceny. Pud iey teraz kupuiąc hurtem płaci się po rubli 75 a naylepszey 80 i 82.—Cukier zawsze iest w iednostayney cenie pud iego hurtem kupuiąc płaci się rubli 56, a naylepszy rubli 60 — Rom znacznie spadł z ceny: Ten którego pierwiey butelka kosztowała rubli 8 płaci się teraz po 4.—Wina francuzkie cokolwiek są tańsze.

Kurs Petersburgski.

Czerwony złoty Hollender: nowy	rubli	10	
— — — — — stary	—	9	— 50
Rubel srebrny — — —		3	— 65

— Czas w stolicy tuteyszey iednostaynie iest piękny, czasami tylko przechodzą descze — W przeszły piątek padał tu grad wielkości orzecha laskowego, a nawet przerzucał się i większy.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z Manheymu, 7 Czerwca.

Kommunikuiemy nakoniec publiczności niektore szczegóły tyczące się Sanda, wzięte ze źrodła pewnego: Ten niesczęśliwy żyie iescze; lecz co chwila przybliża się do smierci. Badania iego zupełnie iuż były skończone iescze przed szesciu tygodniami; lecz wyrok nieiest iescze wydany a przynaymniey niewiadomy iemu. Rozumieć należy że ze względu na słabosć iego zupełnie mu niedoniosą o nim. Xiąże Wielki nayostrowsze wydał zalecenie, aby nikt oprócz Xiędza i dwoch nieodmieniaiących się strożów niewchodził do niego. Żadnego z krewnych iego niema w Manheymie. Zresztą wszystkiego się mu dostarcza co tylko iak kolwiek może stan iego teraznieyszy znośnieyszym uczynić: dano obszerny i czysty pokoy w domu poprawy; ma dobry stół i Xiążki rozmaite, które albo

sam czytać, albo czytaiącego słuchać według upodobania może. Mało iednakże z tey ostatniey łaski korzysta będąc mocno na ciele i umyśle osłabionym. Prawie niewstaie z łożka. Pozawczora kiedy trzeba było przesłać pościel posadzono go na krzesła; lecz tak był słabym że natychmiast zemdlał. Tak iest chudy, że ledwie poznać go można.

z Delingen, 28 Maia.

— Jenerał Bawarski *Elbracht* przybył tu z Auszpurga dla wyśledzenia naydokładnieyszego powodów zamieszek między osadą tuteyszą i mieszkańcami. Dway oficerowie z osady pomienioney pokłocili się z oberżystą, i strasznie go zbili. To dało przyczynę do powszechnego zamieszania w mieście; przyczem uczniowie i miesczanie zgodnie powstali przeciwko osadzie.

Francyia.

z Paryża, 8 Czerwca.

Młody *Hebert* przybyły niedawno z *Pola przytułku* do Bordeaux czyni następuiące opisanie tey osady, o ktorey tyle mówiono:

„Osada francuzka, która się była usadowiła po nad brzegami rzeki *la Trinite*, składała się ze 100 lub 102 osob, między ktoremi trzech tylko było wygnańców.

„Jeden z osadników zginął z ręki naczelnika; dziesięć utraciło życie na wodzie, na którą puściwszy się bez doświadczenia, zalani zostali; dwa zabłąkawszy się na polowaniu wpadli w ręce dzikich Indyian i zamordowani byli od nich. Ci byli Paryżanie. Zamilczamy ich nazwiska, niechcąc zasmucić krewnych. Jeden młody męczyzna z Grenoble zabitym został wystrzałem z działa, które gdy podsypał prochu wystrzeliło w niego.

„Po rosproszeniu takim sposobem pola przytułku, młodzież iescze pozostała, była wezwaną przez starszego z braci Lallemand do Nowego-Orleanu gdzie miały bydz dla niey dostarczone posiłki, lecz sądząc się bydz opuszczoną udała się na wyspę piasczystą, *Golveston* przyuyściu rzeki *Trinite*, o piętnascie mil od *Pola przytułku*; odebrała tam iąkaż kolwiek pomoc nadesłaną z Bordeaux przez P. P. L. . .

„Straszne wezbranie wody ktore niespodzianie nastąpiło i zalało pomienioną wyspę, nabawiło wiele niebespieczeństwa tych nieszcześliwych szukaiących schronienia; po tem to właśnie zdarzeniu rozstali się z sobą i iedni udali się do Luizyany, gdzie powiększey części uplacowani zostali, drudzy postanowili dzielić przaznaczenie Jenerała *Rigaud*, które iak powiadaią aż nadto było smutne.

„Trzy tylko były kobity między osadnikami *Pola przytułku* Pani *Rigaud*, Panna *Rigaud* i Pani *Violie* żona doktora. Były wprawdzie pobudowane małe chałupy dla pomieszkania; lecz uprawy gruntu żadney niebyło procz ogrodu Jenerała."

— Jenerał *Vandame* należący do liczby wygnańców, w skutek postanowienia z dnia 24 lipca przybył z Ameryki do Havre. Lecz ponieważ dotychczas niema ieszcze pozwolenia powrócenia do Francyi, iest zatem w tem mieście arerztowanym aż do postanowienia wtey mierze zwierzechności.

Marszałek *Soult* iest teraz w maiętności swoiey niedaleko *St Cloud*.

Ostatnie wiadomości z Arles donoszą że Szarańcza, niscząca pola tameczne codzień się powiększa pomimo wszelkie usiłowania zwierzchności czyniące wszystko dla wytępienia iey. W przeciągu pięciu dni zebrano tego owadu do 600,000 centnarów; lecz ponieważ zawsze sklada tam swe iaia; nowe zatem owady zamieniaią stare.

Donoszą z Rzymu że dama iedna znakomitey rodziny w Weletri, powiła niedawno *pięciu* chłopczyków. Dway tylko wyszli na swiat nieżywi, inni zas byli należycie zdrowi.

Między prośbami które niedawno podane zostały do izby deputowanych, była iedna warta uwagi przez swoią osobliwość. Proszący nazywa siebie *Hektorem Troiańskim*: utrzymuie że pochodzi w linii prostey od tego bohatyra i od Karola Wielkiego, i z tych powodów domaga się aby pensyia którą pobiera była powiększoną przynaymniey osmiuset frankami! Prosba ta wzbudziła smiech powszechny i przystąpiono do rozbioru spraw dalszych.

Zadowolniaiące zdanie sprawy o skarbie i przychodach podane przez Pana *Begnot* stało się przyczyną podwyższenia bankocetli naszych. W zdaniu sprawy pomienionem wyrażono między innem, że s ma loteryia czyni rocznego przychodu przeszło 8,000,000 franków.

Osobliwsza sprawa kryminalna iest tu odnieiakiego czasu przedmiotem rozmów powszechnych: W roku 1810 znaleziono pew-

nego starca powieszonego w iego własnym domu. A iak nikogo niebyło kogoby można było podeyrzywać o te zabóystwo, rozumiano, że sam sobie odebrał był życie. Uważano że córka zamężna tego starca za każdą razą kiedy nadchodziła rocznica smierci iey oyca, widzialnie bywała pomieszaną; nakoniec niemogąc znieść strasznych zgryzot sumnienia stanęła przed sądem i obwiniła siebie i męża swoiego o oycobóystwo. Sledzenia uczynione potwierdziły to wyznanie i wyrok przysięgłych uznał ią *bydź winną*; lecz sąd wrócił iey wolność! Adwokat iey odwoływał się do tego, że zabóystwo było popełnione pierwiey aniżeli wyszła ustawa karząca z roku 1810, a przeto powinna bydź sądzoną według prawa z 3 brumaire 1804. Namocy którego, każde przestępstwo przed sześciu laty popełnione pokrywa się dawnością. J tak winowaycy są wolni dzięki *dawności*; lecz taż *dawność* nieuspakaia zgryzot sumnienia.

ANGLIIA.

z Londynu, 8 Czerwca.

Poseł Perski w tych dniach ma dadz okazałą ucztę. Liczba biletów które porozsyłał zapraszaiąc gości przechodzi iuż 790.

Według ostatnich doniesień z przylądka dobrey nadziei wszyscy tameczni mieszkańcy zdatni do noszenia broni wezwani są aby się połączyli z woyskiem, które iuż wystąpiło przeciwko zbuntowanych Kafrereyczyków. Stąd wnosić można że powstanie takowe nie mało bydź musi znaczące.

Bankroctwo domu starozakonnego Zelig pochodzi z niemożności wypłacenia 300,000 funtów szterlingów.

Parlament.

Posiedzenie parlamentu niższego 8 Czerwca. W skutek wniesienia przez Pana *Teylor* ma bydź ustanowiony nowy komitet dla wysledzenia i rozebrania: czy niema iakich dogodnieyszych środków do udoskonalenia budowy *statków parowych*, wprowadzonych teraz do powszechnego użytku? Doktorowie utrzymuią że dym który z nich w tak wielkiey wychodzi ilości, i częstokroć nawet zakrywaiący i ćmiący powietrze, iest bardzo szkodliwy na zdrowie. Komitet ten maiący bydź z nayoswieceńszych w tym przedmiocie złożony ludzi, rozwiąże nayprzód pytanie czy niemożna temu dymowi nadać innego kierunku(?!)

Pan *Brogden* czytał zdanie sprawy komitetu zaymuiącego się rozbiorem nowych podatków, proiektowanych przez Kanclerza państwa. To zdanie sprawy stało się przyczyną znowu gorących sporów, do których iednakże Ministrowie nienależeli. Pan *Vettemann* starał się wyperswadowoć parlamentowi aby się sprzeciwił i niedopuścił wprowadzenia nowych podatków. Mowił międzу innem co następuie: »Ja się oswiadczam i zawsze będę się oświadczał przeciwko wszelkim podatkóm uciąźliwym dla narodu, chociażby takowe nieprzechodziły iednego szylinga i rozumiem, że każdy bezstronny człowiek zgodzi się ze mną w zdaniu. Nowy podatek od słodu obiecuiący tak znaczne korzyści, iest środkiem równie niesprawiedliwym, iak uciąźliwym dla niższey klassy ludu. Podobnież podatek od wełny zagraniczney, na fałszywych opiera się spekulacyiach, mogących uczynić aż nadto szkodliwy wpływ na nasze rękodzielnie sukien.« *Kanclerz państwa*: »Na posiedzeniach ostatnich tak szczegółowie rozbieraliśmy iuż wszystkie tyczące się tych przedmiotów okoliczności, iż nawet niemam co odpowiedzieć szanownemu współczłonkowi na takowe wniesienie. Powtarzam tylko, że bez podatków, o które zachodzi sprzeczka, niewidzę sposobów doprowadzenia do równowagi wydutków i przychodów kraiowych. Jeżeli kto kolwiek rozumie, że nieczas iest teraz wprowadzać nowe podatki ma zapewna prawo podania głosu swego przeciwko takowemu wprowadzeniu; lecz oraz niech poda środek doprowadzenia finansów naszych do należytey sprężystości.«

Liczba głosów *za przełożeniem* dochodziła 186, a przeciwko takowemu było 76. A tak większość głosów zestrony Ministrów była 110.

Posiedzenie 9 Czerwca.

Kanclerz państwa podał nakoniec budżet na rok teraznieyszy, którego od tak dawna i ztaką niecierpliwością oczekiwano Summa wydatków z wyszczególnieniem wszelkich przedmiotów, wynosi przeszło 31 milion funtów szterlingów.

Spory i przymawiania się w sprawie nowych podatków trwały nieskończeoie długo i z wielkim odbywały się ogniem. Rozmaite przemiany, zwolnienia i umiarkowania były wnoszone przez różnych członków lecz wszystkie odrzuconemi zostały i nakoniec podatek od słodu, rownie iak i wszystkie inne przyięto większością głosów 110.

Posiedzenie 10 *Czerwca*.

Bil względem zabraniania poddanym Brytańskim wstępowania do służby woyskowey zagraniczney powtóre postąpił do izby. Pan Dzon *Makkinthsel* oswiadczył się bydź przeciwnym temu; Lecz Pan Kanning zbiiał szczegółowie wszystkie iego dowody. Postanowioao więc ustanowić osobny komitet dla szczegółowego tey sprawy rozebrania i należytego w niey postanowienia.

Pan *Jum* oświadczył chęć aby wszystkie rachunki i spisy przychodów i wydatków na wyspach Ceylon i S. Maurycego, na przylądku Dobrey nadziei i wyspach Jońskich podane były na rospatrzenie Parlamentowi. To znowu dało nastanie dalszym sporom i rosprawom. Nakoniec zdanie Pana *Jum* przyiętem zostało tylko co do wysp Jońskich. Posiedzenie o 4tey po północy skończonem było.

Niderlandy.

z Bruxelli, 7 Czerwca.

Ostatnie doniesienia z Londynu zawiadamiaią że rozruchy zaszłe na przylądku dobrey nadziei dochodziły do tego stopnia, że rząd tameczny zmuszonym był do obwołania *aktów o buncie*. Powiadaią że te zamieszania były skutkiem *natchnień przez cudzoziemców*.

Amerykanin ieden z Massakusetz, który i pierwiey okazał iuż niektóre usługi Henrykowi Królowi Haity i w nagrodę otrzymał cały ładunek kawy, przesłał niedawno J. K. M. piękną edycyią biblii in 4to. Król murzyn oświadczył mu wdzięcznosć swoią w bardzo pochlebnych wyrazach na pismie z dołączeniem wexla na 6000 dollarów.

z Amsztardamu, 6 *Czerwca*.

Przez bryg ieden Krolewski, który z Kurasao w Helvetsluis stanął w 47 dni, otrzymaliśmy wiadomość że tak nazwani *patryioci* zebrali na wyspie Stey Małgorzaty do 3000 woyska, w liczbie którego było bardzo wiele Anglików. Gotowali się oni do wylądowania na brzeg Hiszpańsko-Amerykański koło Laguiry. Z tey przyczyny osada Karrasska znacznie była powiększoną.

W tych dniach umarł w Rotterdamie Konsul Cesarsko Austryiacki Pan *Szayka* w 95 roku życia swoiego.

Szwecyia.

z Prowincyi Schonen 15 *Czerwca*.

Dnia 10. b. m. o pierwszey z południa wyiechał Król z Becascoga, a o 9 przybył do tak nazwanego *klasztoru Gerwadzkiego*. Xiąże następca i wszyscy Jenerałowie stoiący obozem pod Bonape, przybyli tam także wkrótce po przyiezdzie Króla.

Xiąże następca dawał dnia wczorayszego wielki obiad w namiocie swoim, na który zaproszony był Król i wszyscy Jenerałowie i oficerowie sztabu. Przed obiadem Xiąże Następca przedstawiał Królowi wszystkich oficerów znayduiących się w obozie, w liczbie 700. Pod koniec obiadu wszyscy goście powstali dla spełnienia toastu za zdrowie Monarchy. Za czem N. P wziąwszy w ręce kielich, odezwał się w słowach następuiących: »Zdrowie wszystkich lądowych i morskich woysk Szwedzkich i Norwegskich!«

Jndyie Wschodnie.

z Batawii, 20 *Stycznia*.

Jeneralni Kommisarze tuteysi wydali z dnia 6. b. m. urzędowe ogłoszenie o teraznieyszem urządzeniu *Judyiów Niderlandskich*. Zwierzchność naywyższa poruczoną iest Gubernatorowi Jeneralnemu Królewskiemu, któremu dopomagaią 4ch radców w rozmaitych gałęziach administracyi cywilney. Handel i żegluga w całey rościągłości Jndyi Niderladskich są wolne (wyiąwszy iednakże wyspy Molukskie) i swobodne dla wszystkich narodów będących w zgodzie i przyiaźni z Niderlandami.

Handel takowy z Japoniią prowadzi się wyłącznie kosztem skarbowym. Dla zachęcenia i udoskonalenia rolnictwa rownie iak dla rozmnożenia osad Europeyskich będą przed sięwzięte wszelkie srodki. Rząd nowy rospoczął czynności swoie w dniu 16 b. m. Z tego powodu Radcy państwa i Pan *Elout* kommisarz Jeneralny mieli stosowne mowy a mieszkańcy uwolnieni zostali od niektórych podatków.

Ameryka.

z Nowego Jorku, 15 *Marca*.

Przeszło 40 domów kupieckich szczególnie handluiących bawełną podało się do bankróctwa na przeszłym tygodniu. Powszechnie handel tuteyszy upada.

w Petersburgu

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.